AVKP actueel

Nr. 75, juni 2018

Nieuwsbrief van de Archeologische Vereniging Kempen– en Peelland
AWN afd. 23

Verenigingsruimte AVKP
Erfgoedhuis, Gasfabriek 2, Eindhoven, 040-2388899

Correspondentieadres AVKP
van Wassenhovestraat 54, 5613 LL Eindhoven, awnafdeling23@gmail.com www.awn-archeologie.nl/23/

Redactie
Ellen van der Steen tel. 040–2910855, avkpactueel@gmail.com (eindredactie en layout)
Peter Seinen en Tonnie van de Rijdt (redactieleden)

ACTIVITEITENKALENDER

JUNI
Wo 20 Expeditie over de Maas, archeologie met de stroom mee. Lezing door Nils Kerkhoven, pag 3
Za 23 Excursie Luik, pag 3

JULI
Vr 6 AVKP-BBQ, pag 5

AUGUSTUS
Geen georganiseerde activiteiten

Over de activiteiten met:
een ster staat meer informatie in dit nummer*
*twee sterren** wordt u nog geïnformeerd.*
*drie sterren*** datum onder voorbehoud*

WIST U DAT...

... op vrijdag 6 juli de AVKP-BBQ plaatsvindt bij het Erfgoedhuis (pag 6)
... het Erfgoedhuis deze zomer gewoon geopend is
... in Gemert bijzondere religieuze vondsten zijn gedaan. Lees meer op pagina 8 en in de aparte bijlage
... in Asten een bijzondere middeleeuwse kandelaar is gevonden (pag 10)
... u zich nog kunt opgeven voor de excursie naar Luik op 23 juni (pag 11)
... er vrijwilligers worden gevraagd om mee te denken over het programma van de Nationale Archelogiedagen op 12-14 oktober (pag 6)
... er vrijwilligers worden gevraagd om het Erfgoedhuis mee open te houden tijdens de Dutch Design Week van 20-28 oktober. (pag 4).

ACTIVITEITENKALENDER

Jaarkalender aktiviteiten Archeologische Vereniging Kempen & Peelland
Jaar: 2018

		Mei		Mei/Juni		Juni		Juni	
	Wk		Wk		Wk		Wk		
	21		22		23		24		
Ma	21	Pinksteren	28		4		11		
Di	22		29		5		12		
Wo	23		30		6	BV AVKP	13		
Do	24		31		7		14		
Vr	25	Deadline AVKP-*Actueel*	1		8		15		
Za	26		2		9		16		
Zo	27		3		10		17		

		Juni		Juni/Juli		Juli		Juli	
	Wk		Wk		Wk		Wk		
	25		26		27		28		
Ma	18		25		2		9		
Di	19		26		3		10		
Wo	20	Lezing Expeditie over de Maas	27		4		11		
Do	21		28		5		12		
Vr	22		29		6		13		
Za	23	Excursie Luik	30		7		14		
Zo	24		1		8		15		

		Juli		Juli/Augustus		Augustus		Augustus	
	Wk		Wk		Wk		Wk		
	29		30		31		32		
Ma	16		23		30		6		
Di	17		24		31		7		
Wo	18		25		1		8		
Do	19		26		2		9		
Vr	20		27		3		10		
Za	21		28		4		11		
Zo	22		29		5		12		

		Augustus		Augustus		September		September	
	Wk		Wk		Wk		Wk		
	33		34		35		36		
Ma	13		20		27		3		
Di	14		21		28		4		
Wo	15		22		29		5		
Do	16		23	kopij koerier Brabants Heem	30		6		
Vr	17		24		31	Deadline AVKP-*Actueel*	7		
Za	18		25		1		8	Open monumentendag	
Zo	19		26		2		9	Open monumentendag	

		September		September		September		Oktober	
	Wk		Wk		Wk		Wk	*Maand vd Geschiedenis*	
	37		38		39		40		
Ma	10		17		24		1		
Di	11		18		25		2		
Wo	12		19	Lezing Laat Romeins in NL	26		3		
Do	13		20		27		4		
Vr	14		21		28		5		
Za	15		22		29		6		
Zo	16		23		30		7		

	Werkavonden		**Excursie / veldloop**		**Feestdagen**		**Lezingen / symposia**
	Erfgoedhuis open		**Cursus**		**Feesten & borrels**		**Deadlines**

CURSUSSEN, LEZINGEN EN EXCURSIES

Lezingen

20 juni Expeditie over de Maas, archeologie met de stroom mee

De lezing "Expeditie over de Maas, archeologie met de stroom mee" vertelt het verhaal over het bijzondere avontuur dat leidde tot de ontdekking van de "grootste archeologische vindplaats van Nederland". Nils Kerkhoven laat u kennismaken met de vele bijzondere vondsten tot nu toe. Lees meer op pagina 13.

19 september Nieuwe inzichten in de Laat Romeinse periode in Nederland

door Stijn Heeren. Meer informatie volgt.

Alle lezingen in het Erfgoedhuis Eindhoven vinden plaats op de 3e woensdag van de maand en beginnen om 20 uur. De lezingen zijn ook toegangelijke voor niet-leden.

Excursies en archeolopen

23 juni Excursie Luik

Op zaterdag 23 juni staat een excursie gepland naar 'De Vurige Stede' oftewel Luik. Frank en Jelle bieden een dagvullend programma om deze stad vanuit een ander ooghoek een stukje beter te leren kennen. Zowel ondergronds als bovengronds. We zwerven door een deel van de historische binnenstad, bezoeken musea en leren waarom men onder andere alhier "zijn kruit droog hield".
Lees meer op pagina 11.

NIEUWS UIT HET ERFGOEDHUIS

Volg het Erfgoedhuis Eindhoven op:
www.erfgoedhuiseindhoven.nl www.facebook.com/erfgoedhuiseindhoven en instagram erfgoedhuiseindhoven.Volg de ArcheoHotspots op: www.archeohotspots.nl en twitter@ArcheoHotspots

Bezoek uit Hamburg

Op zaterdag 21 april kreeg het Erfgoedhuis Eindhoven bezoek van Thomas Samek, een expert op het gebied van de in Duitsland gemaakte 'Landsknecht'-zwaarden uit het begin van de zestiende eeuw. In het dagelijks leven is hij anesthesist in Hamburg en in zijn vrije tijd fervent *re-enactment* musketier.

'Landsknecht'-zwaarden specialist Thomas Samek uit Hamburg in het Erfgoedhuis Eindhoven, april 2018 (foto Nico Arts).

Thomas kwam speciaal naar Eindhoven voor het in 2007 gevonden 'Landsknecht'-zwaard uit de stadsgracht bij de Woenselse Poort in Eindhoven, dat dateert uit circa 1510. Via Rob Schlooz had hij van het bestaan van dit zwaard geleerd. Hij werkt aan een boek over dit type zwaard waarvan er nog ongeveer honderd worden bewaard in verschillende Europese en Amerikaanse verzamelingen, die hij stuk voor stuk onderzoekt. Vanwege de vondstcontext, de fraaie restauratie en de bij het zwaard horende attributen is het exemplaar uit Eindhoven volgens Thomas een hele bijzondere.

Torendag Eindhoven

Op 6 mei was het weer Torendag. Een reeks middeleeuwse kerktorens in het zuidoosten van Noord-Brabant werd die dag opengesteld voor geïnteresseerden. Ook de Oude Toren van Woensel, waarvan het bestaan zelfs bij veel Eindhovenaren niet bekend is, was geopend. Deze dag was mogelijk dank zij de inzet van vrijwilligers waaronder leden van de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland. In Woensel werden ongeveer 70 bezoekers geteld.

De Oude Toren van Woensel staat ietwat verstopt tussen hoge flatgebouwen op het terrein van de algemene begraafplaats Eindhoven.

Doosjes met stenen van langs de Keersop

Onlangs kreeg de Heemkundekring te Valkenswaard een aantal sigarenkistjes cadeau met daarin een verzameling stenen. Deze komen uit de nalatenschap van Jan Hoeks (1922-2003). AVKP-lid Bas Verbeek bracht de kistjes op een woensdagavond mee naar het Erfgoedhuis Eindhoven waar de stenen werden bekeken. Een deel is archeologisch niet zo relevant maar veel wel. Het blijkt om vondsten te gaan uit drie verschillende fasen van de steentijd die werden verzameld op een akker langs het dal van het beekje de Keersop. Op veel vondsten staat de vindplaats geschreven: 'RH' (afkorting van Riethoven) en soms de jaartallen 1981, 1982, 1984 en 1991. Het gaat om welgeteld 457 vondsten (samen 1,4 kg).

Enkele vondsten die door Jan Hoeks werden verzameld.

De meeste zijn van vuursteen maar er bevinden zich ook artefacten bij van het typische Wommersomkwarsiet en glimmerzandsteen. Veruit de meeste vondsten dateren uit het mesolithicum maar er bevinden er zich ook bij uit het laatpaleolithicum en neolithicum.

Jan Hoeks was niet de enige die van deze vindplaats vondsten verzamelde. Ook de Eindhovense amateur-archeoloog René Merckx (1929-2013) deed dat vanaf 1971. Zijn verzameling bevat in totaal 1900 vondsten van deze vindplaats, waaronder enkele pijlspitsen en bijlen uit de nieuwe steentijd. Gezamenlijk geven ze een aardig beeld van de archeologie van dit terrein.

Eindhoven voor dummies

Afgelopen april verscheen een klein handzaam boekje getiteld 'De kleine geschiedenis van Eindhoven voor dummies'. In dit door historica en journaliste Freke Sens geschreven overzicht (155 blz.) komt op een verantwoorde, compacte en vlot geschreven manier de (voor)-geschiedenis van Eindhoven aan de orde. Uiteraard inclusief de archeologie. Het boekje is interessant voor alle inwoners van Eindhoven en moet eigenlijk verplichte kost zijn voor iedereen die voor of in Eindhoven werkt. Met kennis over de geschiedenis krijgt men immers meer respect voor de eigen leef- en werkomgeving. Ook zou het een mooi welkomcadeautje zijn voor nieuwe burgers. Het kost slechts 8,99 euro. Gezien de samenstelling van de inwoners van Eindhoven (met veel expats) wordt een Engelstalige versie aanbevolen!

Biografie bronstijd-archeoloog Jay Butler

Jay Butler (1921-2014) was een internationaal befaamd archeoloog die gespecialiseerd was in metalen wapens, werktuigen en sieraden uit de bronstijd. Hij was de grote kenner van de bronstijd in Nederland en ver daarbuiten. Zijn pensionering was geen eindpunt, hij ging door met zijn onderzoek en bleef erover publiceren. Hij onderzocht ook vele vondsten uit Noord-Brabant. Bijna dertig jaar lang werd Jay geassisteerd door Hannie Steegstra die bronzen voorwerpen mee catalogiseerde, er vele fraaie tekeningen van maakte en ook mee publiceerde. Recentelijk werd haar uitvoerige biografie van Jay gepubliceerd: '*Jay. European Connections of a Bronze Age Scholar*' (324 p., slechts 15 euro, besteladres: stjh@xs4all.nl). Jay werd geboren in Philadelphia, groeide op in New York, werkte in het Amerikaanse leger, landde in augustus 1944 op Omaha Beach in Normandië en trok mee tot in het verwoeste Berlijn,

studeerde in 1947-1949 geschiedenis in Wyoming, keerde terug naar Europa en studeerde in Londen archeologie bij de beroemde Vere Gordon Child (1892-1957), kreeg als archeoloog een baan aan de Universiteit van Groningen en promoveerde in 1958 op een proefschrift over de Britse en Noord-Europese bronstijd.

Jay Butler fotografeert een grote bronzen speerpunt uit het Dommeldal in het toenmalige onderkomen van de gemeentelijke archeologie van Eindhoven aan de Keizersgracht, november 2000 (foto Nico Arts).

En passant geeft het boek, waarvoor Hannie Steegstra erg veel onderzoek heeft gedaan, tevens een interessant beeld van de geschiedenis van de crisisjaren in Amerika, van de Tweede Wereldoorlog en vooral van de na-oorlogse archeologie-beoefening in Engeland en Nederland.

Something Old, Something New

Tijdens de komende Dutch Design Week (20-28 oktober) zal Studio Oooms uit Geldrop een tentoonstelling inrichten in het Erfgoedhuis met hedendaagse op archeologische vondsten geïnspireerde objecten. De bedoeling is het Erfgoedhuis dan acht dagen open te houden, het liefst dagelijks van 10.00 tot 21.00 uur. Er worden weer vele duizenden bezoekers verwacht. **OPROEP:** Vrijwilligers die mee willen helpen het Erfgoedhuis open te houden zijn welkom. Opgeven kan bij n.arts@eindhoven.nl.

KOM OP 6 JULI NAAR DE AVKP-BBQ!

Op vrijdag 6 juli vindt de jaarlijkse AVKP-BBQ plaats bij het Erfgoedhuis Eindhoven. Je kunt je aanmelden tot 25 juni bij Devon de Jong via devondejong@outlook.com en vermeld je keuze voor vis, vlees of vega.

De kosten zullen ongeveer 15 euro bedragen, exclusief drankjes. Meer informatie volgt.

OPROEP: BRAINSTORMEN OVER PROGRAMMA VOOR NAD

'Verdwenen kastelen van Eindhoven' is het thema, dat we willen gebruiken voor de Nationale Archeologiedagen (12-14 oktober 2018). Er wordt al gewerkt aan een kaartje met deze kastelen, en dat zijn er meer dan verwacht. Ook zal 'Middeleeuws Eindhoven in 3D' van Rob Schlootz worden gepresenteerd. Heb je interesse mee te brainstormen over het gehele programma? Meld je dan even bij het secretariaat via awnafdeling23@gmail.com.

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK IN DE REGIO

(door Ria Berkvens, regioarcheoloog Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant)

Locatie	Uitvoerende instantie	(vermoedelijke) uitvoeringsperiode
Liessel – Willige Laagt (proefsleuven met mogelijk doorstart)	BAAC	Mei-juni 2018
Eindhoven – Bilderdijklaan (opgraving)	Econsultancy	Mei-juni 2018
Netersel – De Hoeve 22 (archeologische begeleiding, proefsleuven en opgraving)	Archol	Augustus-september 2018
Nuenen – West vervolg (proefsleuven)	??	2018
Son – Ekkersrijt 1005 (proefsleuven)	Aeres Milieu	2018
Oirschot – Groot Bijsterveld (proefsleuven)	Aeres Milieu	2018
Best – Veldweg-Ringweg (proefsleuven)	??	2018
Nuenen – Luistruik fase 3 (proefsleuven en opgraving)	??	Najaar 2018
Zeilberg – Irenestraat (proefsleuven)	Antea	Zomer 2018?
Budel – Cranendoncklaan 92 (proefsleuven)	??	2018?
Son – Dommelstraat (proefsleuven)	ADC ArcheoProjecten	2018?
Bladel – ’t Spant (proefsleuven)	??	2018?
Luijksgestel – Loonsebaan 7 (proefsleuven)	??	2018?
Breugel – St. Genovastraat (proefsleuven)	??	2018?
Westerhoven – St. Servatius (opgraving en proefsleuven)	??	2018?
Geldrop- Burghtstraat (proefsleuven)	??	2018?
Oirschot – Aarlese Heide Challenge (proefsleuven)	??	2018?
Eindhoven – C&A (archeologische begeleiding)	Aeres Milieu	Zomer 2018
Aalst – Prunellalaan (proefsleuven)	??	Zomer 2018
Eindhoven – Anth. Fokkerweg fietspad	??	2018?
Eindhoven – Aalsterweg ((proefsleuf met mogelijk doorstart)	??	2018?
Bladel – Markt 22-23a (proefsleuven)	??	2018?
Son – De Bontstraat-Kanaaldijk Noord (proefsleuven)	??	2018?
Son – Molenstraat (proefsleuven)	??	2018?
Waalre – Markt 14 (proefsleuven)	??	2018?
Eindhoven – Laagstraat (proefsleuven)	??	2018?
Valkenswaard - Dr. Schaepmanstraat (proefsleuven)	??	2018?

BERICHTEN UIT DE REGIO

Spitten in Stratum. Een opgraving van erven uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aan de Leenderweg in Eindhoven

In verband met geplande nieuwbouw heeft RAAP in het najaar van 2016 een opgraving uitgevoerd aan de Pastoor Sickingstraat te Eindhoven, waarbij een oppervlak van 6.605 m2 kon worden onderzocht. Van de ruim 800 opgetekende sporen bestaat het merendeel uit paalkuilen (41%) en kuilen (20%). Onder de kuilen bevinden zich vele tientallen grote, rechthoekige stroken die als zandwinkuilen zijn geïnterpreteerd. De overige sporen bestaan uit funderingen/muren, greppels, spitsporen, karresporen, waterkuilen en waterputten, alsook meer dan 200 sporen die bestaan uit lagen en verstoringen. De archeologische sporen maken deel uit van de perifere zone van een nederzetting uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Een drietal waterputten nabij de Leenderweg zijn slechts gedeeltelijk opgegraven, omdat ze in stroken met kabels en leidingen en/of buiten het plangebied lagen.

Alle-sporen-kaart (vlak 1)

Het archeologisch onderzoek bevestigt de hoge archeologische verwachtingswaarde van het plangebied en maakt duidelijk dat de bewoningssporen zich verder uitspreiden buiten het plangebied, met name richting de oude woonlinten. De oudste resten stammen uit de late middeleeuwen (1250-1500) en wijzen op (extensief) agrarisch gebruik en bewoning in de directe omgeving. Archeologische grondsporen uit de 15e tot en met de 17e eeuw zijn echter schaars. Pas vanaf 1760/1775 werd het plangebied intensiever gebruikt. Clusters bewoningssporen en enkele waterputten bevonden zich in de westelijke randzone van het plangebied en maakten vermoedelijk deel uit van de bewoning aan de Leenderweg, juist buiten het plangebied. Er werd toen een volledig nieuwe infrastructuur aangelegd in de vorm van een grootschalig greppelsysteem. Dit diende als erfafbakening en ter ontwatering van het terrein en de erven aan de Leender- en Heezerweg. In de greppels werden verschillende waterkuilen aangelegd, die wijzen op het agrarische karakter van de ontplooide activiteiten. Tevens werd een klein vennetje, gelegen in het noorden van het plangebied, gedempt. Uit de

materiële cultuur blijkt nauwelijks welke ambachten en beroepen in dit deel van Stratum werden beoefend, maar het botspectrum geeft aanwijzingen voor de aanwezigheid van vee (rund, varken en schaap/geit). De palynologische gegevens ondersteunen het idee van een gemengde voedseleconomie met lokale akkerbouw (teelt van rogge, boekweit en waarschijnlijk tevens hennep of hop) en veeteelt vanaf deze periode. Het landschap in de kern van Stratum was grotendeels open, met bosschages op de hogere en in de lagere gebiedsdelen. Vanaf de tweede helft van de 18e eeuw is een grote hoeveelheid zandwinkuilen aangelegd op de achtererven. De kuilen zijn (vrijwel) helemaal tegen elkaar gelegen en hebben een (afgerond) rechthoekige doorsnede met een vrijwel vlakke bodem. Ook dit wijst op relatief kleinschalige activiteiten. In de tweede helft van de 20e eeuw veranderde de inrichting en het grondgebruik dramatisch. In de jaren 1950 verscheen het eerste industriële gebouw of bedrijfspand. Tien jaar later werden grote delen van het plangebied bebouwd met nieuwe, grotere bedrijfspanden. Het grondgebruik in dit deel van Stratum, dat lange tijd in het kader van de relatief kleinschalige akkerbouw en veeteelt, had definitief plaats gemaakt voor de opkomende industrie.
Ria Berkvens

Bron: X.C.C. van Dijk, 2018: *Spitten in Stratum. Een opgraving van erven uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aan de Leenderweg in Stratum, gemeente Eindhoven* (RAAP rapport 3273), Weert.

Bijzondere religieuze detectorvondsten uit Gemert

In april 2010 trof Anton van Boekel uit De Mortel met zijn detector een bijzondere vondst aan midden op een zandpad in Gemert op zo'n 10 centimeter diepte. Het is een zandpad dat loopt over een oude akker. De vondst betreft een pau-selijk loden zegel, een zogeheten bulla, van Johannes XXII, die als paus fungeerde in de periode 1316-1334. Het zegel of de bulla moet oor-spronkelijk aan een pauselijke oorkonde gehangen hebben.

Pauselijke bulla

Andere bijzondere detectorvondsten in deze categorie deed Pepijn Koot op akkers op Esdonk in Gemert. Hij trof er twee reliekhouders aan van een koperlegering. Beide reliekhouders waren doosjes in de vorm van een kruis.

Reliekhouder

Red.: Lees het volledige verslag van Jan Timmers over deze bijzondere vondsten in de bijlage bij deze AVKP-Actueel.

Mierlo – Overakker

Op 7 april 2016 werd er aan de Overakker in Mierlo een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd vanwege de bouw van twee nieuwe huizen. Hoewel archeologisch vooronderzoek concludeerde dat de ondergrond tot op grote diepte was verstoord, werd door de gemeente toch een vervolgonderzoek afgedwongen omdat de oorzaak van de verstoring niet kon worden verklaard en omdat er aanwijzingen waren dat in deze omgeving ooit de omgrachte pastorie en het Cleijn Slotje zouden hebben gelegen.

Een van de proefsleuven met duidelijk zichtbaar de lagen van de gracht die in noordoostelijke richting afbuigen.

Bij het sleuvenonderzoek waarbij twee proefsleuven van 40 bij 4 m werden aangelegd, werd een grachtencomplex aangesneden, met waarschijnlijk één gracht die meerdere keren is uitgegraven, maar het is ook mogelijk dat hier meerdere grachten liggen die na elkaar zijn gegraven en die een net andere loop hebben ten opzichte van elkaar. Het plangebied ligt op een dekzandrug maar gezien de lichtgrijze kleur van het dekzand was het gebied vrij nat en laag gelegen. De gracht

had een breedte van 15 m en een diepte van meer dan 2 m. Hiernaast zijn verder nog twee greppels, drie kuilen en een paalkuil aangetroffen. Het vondstmateriaal bestaat uit 98 stuks aardewerk, 21 baksteen/dakpan fragmenten, 2 stukjes glas, 17 metaalfragmenten en 6 stukken natuursteen. Naast de vondsten is ook een botanisch monster verzameld uit een zeer humeuze laag van de gracht.

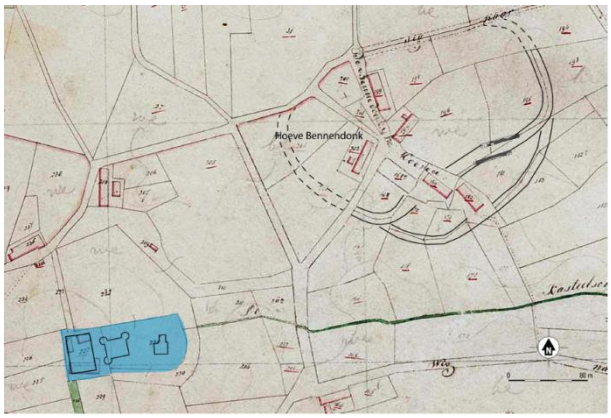

Uitsnede van het kadastrale minuutplan uit 1832 met hierop de twee proefsleuven in relatie tot de reconstructie van de gracht. Tevens aangegeven zijn de locatie van de middeleeuwse hoeve Bennendonk en linksonder de locatie van het andere, vermoedelijk jongere kasteel van de Heren van Mierlo. Ook hierbij een reconstructie van de grachten en de hoofd- en voorburcht op basis van de onderzoeken van RAAP.

Mierlo-Overakker: Fragment van een steengoed trechterbeker met drie appliques van Maria met Kind

Het grachtencomplex dateert van oorsprong waarschijnlijk uit de 14e eeuw, maar omdat het diepste niveau van de grachten nog niet is gevonden, is de datering mogelijk ouder. Het opvullen van de grachten is echter doorgegaan tot in de Nieuwe tijd, getuige de vondsten die uit de opvulling komen. Hoewel er discussie over bestaat, heeft de gracht mogelijk toebehoord aan “Het Cleijn Slotje”, een versterkt huis dat in een bron uit de 16e eeuw wordt genoemd. Dit slotje was mogelijk de voorloper van het latere kasteel van Mierlo. De loop van de gracht lijkt het patroon van perceelgrenzen op de kadastrale kaart uit 1832 te volgen. Ook de perceelgrenzen ten westen van de Overakker kennen een wat rondlopend patroon.

Het complex heeft een zeer hoge waarde en is als behoudenswaardig aangeduid. Omdat de beoogde verstoringsdiepte voor de geplande nieuwbouw in het plangebied maximaal 80 cm –MV bedroeg, waardoor alleen de bovenste, recente lagen van de gracht en een aantal ondiepe sporen buiten de grachten verstoord zouden worden, heeft de gemeente ingestemd met de realisatie van de twee woningen. De onderste lagen van de gracht blijven echter behouden. VUhbs adviseert aanvullend om een boorcampagne gecombineerd met een weerstandsonderzoek uit te voeren in de nog niet bebouwde delen rond het plangebied. Middels dit onderzoek kan het grachtencomplex verder in kaart worden gebracht.
Ria Berkvens

Bron: A. Huijsmans & J. v. Kampen, 2018: *Een inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven aan de Overakker te Mierlo* (Zuidnederlandse Archeologische Notities) (VUhbs archeologie), Amsterdam.

Steentijdvondsten uit de Peel
In april 2018 werd in de Bakelse bossen een stuk heide afgeplagd. Daarbij werden door Johan Otten (Lierop) 7 vuurstenen artefacten gevonden. Er bevinden zich geen werktuigen bij maar op grond van de goede kwaliteit vuursteen kunnen ze wellicht in het laat-paleolithicum worden gedateerd.

Udens Keienschijters
Udenaren staan ook wel bekend als 'Keienschijters', ontstaan vanwege de zogeheten oerbonken/oerstenen in de Udense bodem.
De werkgroep archeologie helpt mee om de fundering van de oude kapel zichtbaar te maken voor publiek. De onderste laag van de muren van de kapel dateert uit de 13e eeuw.

Creatieve Keienschijters
Kei vondsten.
Schouwstraat, grote kei als poer. Nederzetting 11e eeuw. Verschillende waterputten opgebouwd met keien, vanaf de Romeinse periode tot de 15e eeuw. De Runesteen, zijn de tekens echt?! Zwerfsteen, spoor zonder insteek in een Romeinse nederzetting.

MOOISTE, GRAPPIGSTE OF VREEMDSTE VONDST

Een bijzondere middeleeuwse kandelaar in Asten

Op 21 juni 2000 vond Toon Leenders bij toeval tijdens het schoffelen van zijn moestuin in Asten-Heusden een massief bronzen beeldje. Het beeldje werd gevonden op een terrein waar in 1989 zand was gestort, dat afkomstig was uit de gracht van het laatmiddeleeuwse kasteel van Asten, in 1399 voor het eerst aangeduid als 't Huys tot Asten'. Oorspronkelijk was het beeldje onderdeel van een kandelaar waarbij op beide handen kaarsenhouders stonden. Het beeldje uit Asten is bijzonder aangezien het de eerste archeologische bodemvondst in Nederland van een dergelijke kandelaar is. Op basis van kunsthistorische kenmerken en de kledingdracht kan de figurenkandelaar uit Asten rond 1400-1410 gedateerd worden. Het kasteel dateert uit de 15e eeuw, maar heeft waarschijnlijk reeds in de 14e eeuw bestaan. Het kasteel vervulde vanaf de late Middeleeuwen op bestuurlijk, juridisch en economisch terrein een centrumfunctie in Asten.
De heer van Asten beheerde van hieruit eeuwenlang zijn uitgebreide bezittingen waaronder twee molens en een aantal pachthoeven.

Ria Berkvens

EXCURSIE NAAR LUIK

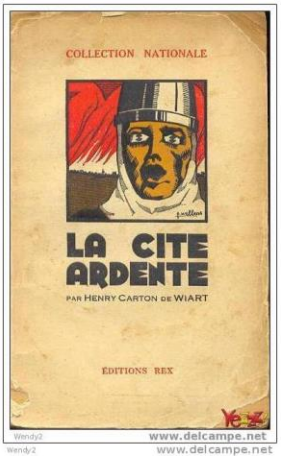

Op zaterdag 23 juni staat een excursie gepland naar 'De Vurige Stede' oftewel Luik. Hier bieden Frank en Jelle een dagvullend pro-gramma aan, om deze stad vanuit een ander ooghoek een stukje beter te leren kennen. Zowel onder-gronds als bovengronds. We zwerven door een deel van de historische binnenstad, bezoeken musea en leren waarom men onder andere alhier "zijn kruit droog hield".

Het dagprogramma is ongeveer als volgt:

- We vertrekken stipt per auto op 23 juni om 8.30 uur vanaf het Erfgoedhuis te Eindhoven
- Bij aankomst in Luik rond 10 uur gaan we volgens goede traditie koffie drinken met, als het even kan, een gebakje erbij. Beide op eigen kosten.
- Na dit welkom gaan we om 10.45 uur naar het archeologisch museum Archeoforum, waar een gids ons gaat begeleiden naar de donkere restanten van de Sint Lambertuskerk en een romeinse villa

- Vervolgens lopen we rond 12.00 uur het historische centrum, om het unieke romaanse doopvont in de gerestaureerde Sint Bartholomeuskerk te bezoeken
- Na dit stukje Middeleeuwen zoeken we om 12.45 uur een gelegenheid om te kunnen lunchen
- Na een goede lunch vervolgen we de stads-tour met de stadsvernieuwing van Charles van de Hove, zien we de 374 treden van de steile trap van Montagne de Bueren en een stukje door de wijk Le Varre
- In het museum Curtius zien we, naast de archeologische collectie, ook hoe divers de collectie van dit museum is

- Om 16 uur zal de vermoeidheid toeslaan en eindigen we de dag met een drankje op een terras.
- Daarna rijden we terug naar Eindhoven en zijn we aan het begin van de avond weer bij het Erfgoedhuis.
- Bij 10 deelnemers gaat de excursie door. In totaal kunnen maximaal 25 deelnemers zich aanmelden.

Graag even aanmelden bij Frank en tevens zeg-gen of je met de auto komt. Zonder auto's kunnen we deze excursie niet organiseren. De benzine-kosten worden gedeeld met degene wie je mee-rijdt. De kosten voor deze excursie bedragen 11 euro per persoon. Aanmelden kan via het emailadres: fadekleijn@home.nl

Met vriendelijke groeten,

Frank de Kleyn (06-30136562) en Jelle Dekker

VERSLAG EXCURSIE NAAR GASTVRIJ ERP

Op 8 april zijn we zeer gastvrij ontvangen door de Heemkundekring Erthepe van Erp, Boerdonk en Keldonk. Het was prachtig weer en het kleine gezelschap werd goed ontvangen.

Wim van Heeswijk en Mieke van Duijnhoven ontvingen ons eerst op hun boerderij. De emaille en aardewerk collectie is vanaf 2001 opgebouwd en is indrukwekkend. Nostalgie maar ook een complete verzameling emaillewerk. We werden enthousiast ingewijd in de geschiedenis en productie van emaille. Een leuk museum en mooie verhalen.

Daarna ontving Marius Strijbosch ons in de heemkunde ruimte van het neo classistische raadhuis van Erp. Een mooi verhaal over deze Stichting. Een betrokken kring met veel leden en breed draagvlak in de streek. Zeer inspirerend.
Vervolgens werden we door Eddy van Asseldonk rondgeleid in de Sint Servatiuskerk. Een mooie kerk goed onderhouden en met een boeiende geschiedenis en trotse beheerder met pastoor die er plezier in heeft dat er zo met "de Kerk" omgesprongen wordt. Een goed beeld van Het Roomse leven op het Brabants land.

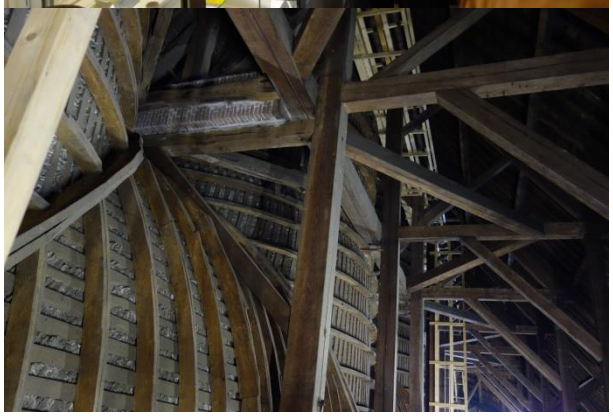

Carel van de Boom

20 JUNI LEZING: EXPEDITIE OVER DE MAAS, ARCHEOLOGIE MET DE STROOM MEE

Toen in 2010 het zandwin-en natuurontwikkelingsproject “Over de Maas” van start ging was er geen sprake van een bijzondere archeologische verwachting. De verplichte onderzoeken spraken zelfs van een lage verwachting.

Waarschijnlijk zonder deze voorkennis waren er toch veel detectoramateurs en andere struiners die het steeds veranderende landschap op tastbare resten van onze geschiedenis onderzochten. Onder deze zoekers en wandelaars bevonden zich ook 2 professionele archeologen die elkaar toevallig in dit gebied ontmoeten. Met hun kennis van de waterrijke geschiedenis van dit gedeelte van Nederland en om te proberen om de vondsten (en daarmee informatie) uit dit gebied bij elkaar te houden bedachten zij dat het formeren van een archeologische werkgroep een goed idee zou zijn. Na uitgebreid overleg met de ontwikkelaar van het gebied, Nederzand, was de oprichting van een archeologische werkgroep in 2010 een feit. De toenmalige werkgroep sprak met elkaar af dat de vondsten bij elkaar zouden blijven, dat bijzondere vondsten in een projectcollectie zouden komen en dat zij als extra ogen in het gebied zouden functioneren voor de ontwikkelaar. Sindsdien houdt de werkgroep zich vrijwillig en enthousiast bezig met het verzamelen van vondsten op land en op de ontzandingsplas. De werkgroepleden speuren het gebied af naar vondsten en sporen, mogen meekijken met het werk en worden ingeseind bij bijzondere zaken die omhoog komen bij het graven in zand en klei. Sinds 2015 is er ook een nagenoeg permanente bezetting op de zandwininstallatie door leden van de werkgroep.

De lezing "Expeditie over de Maas, archeologie met de stroom mee" vertelt het verhaal van dit bijzondere avontuur dat leidde tot de ontdekking van de "grootste archeologische vindplaats van Nederland". Nils Kerkhoven laat u kennismaken met de vele bijzondere vondsten tot nu toe.

De lezing vindt plaats op woensdag 20 juni in het Erfgoedhuis Eindhoven en begint om 20 uur.

MIJN ARCHEOLOGIE ONTDEKKING

De buurman van mijn grootouders kon goed vertellen, hij vertelde over de geschiedenis van "ons dorp" Later werden er in dezelfde buurt oude graven gevonden.
Op de lagere school kregen we veel verhalen over vroeger. De geschiedenis werd systematisch en chronologisch besproken. Het schoolreisje werd erop aangepast. Wat was Drenthe ver en wat waren die stenen groot. Daar ontstond mijn belangstelling voor geschiedenis en archeologie.
De stenen liggen er nog heb ik onlangs gemerkt.

Carel van de Boom

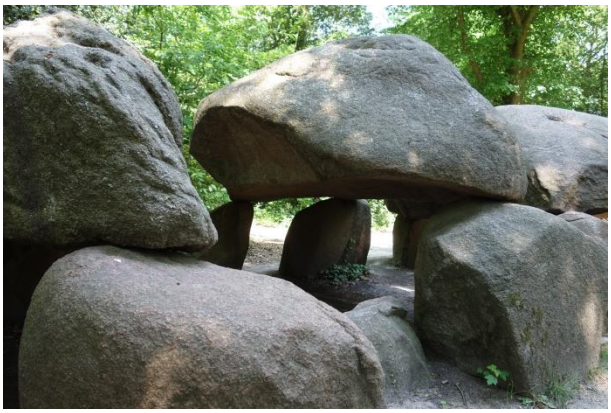

NIEUWE AANWINSTEN BIBLIOTHEEK

Aanwinsten 23 maart tot en met 25 mei 2018

Boeken
De kleine geschiedenis van Eindhoven voor Dummies.
Freke Sens.
Uitgeverij BNNC september 2017

Tijdschriften
Archeologie in Nederland.
Jaargang 2 nummer 2
Historisch cultuurlandschap Aarle, dertig jaar bewoningsgeschiedenis in beeld.
Geofysische technieken op prehistorische grafheuvels

AWN Magazine.
Mei 2018 de voorzitterswisseling bij de AWN.
AVKP graaft op en deelt uit. Houthandel.

Brabants Landschap.
Lente 2018 nr 197
Koloniën van weldadigheid.
Een romeins museum in de vrije natuur.
www.romeinshalder.nl

VAN DEN LEESPLANK

De Kleine geschiedenis van Eindhoven voor dummies
Auteur Freke Sens.
In dit boekje maak je kennis met de verrassend rijke geschiedenis van Eindhoven. Je leest over de oorlogen met Gelre, de verwoestende stadsbrand van 1486, het Beleg van Eindhoven en de onstuimige groei van het stadje na de vestiging van gloeilampenfabriek Philips. Na de Tweede Wereldoorlog en het Sinterklaasbombardement van 1942 groeit Eindhoven uit tot de vijfde stad van Nederland, met een focus op design en hightech. Er is aandacht voor illustere Eindhovenaren als patriot Jan van Hooff, protestzanger Armand en PSV-icoon Coen Dillen. Freke Sens is historica en journaliste en woont in Eindhoven. Ze heeft een voorliefde voor de geschiedenis van Zuidoost-Brabant en voor de kleine verhalen die de grote geschiedenis zichtbaar maken.

Alles wat hier leeft, spint , twernt of weeft
Geschiedenis van Geldrop en Zesgehuchten.
Jean Coene1987 Rabobank Geldrop.

De titel van dit boek is de typering van Servaas van der Graaf over beide dorpen in zijn in 1807 geschreven historisch statistische beschrijving van Brabant. In dit boek wordt de geschiedenis van Geldrop en Zesgehuchten beschreven van het vroegst bekende begin tot 1987 met het accent op 1895 tot 1940.

Carel van den Boom

VAN HET BESTUUR

Beleidsvisie en toekomst Erfgoedhuis
We hebben ons al een paar keer op de woensdagavonden gebogen over het beleid voor het Erfgoedhuis en onze eigen wensen. Een duidelijk standpunt van de gemeente over de functie van het Erfgoedhuis is er nog niet. We hebben nu als AVKP bestuur in overleg met Nico Arts, Theo de Jong en Ria Berkvens zelf een discussiestuk opgesteld om tot een beleidsplan te komen. We gaan nu eerst met Eindhoven in Beeld en de andere medewerkers van het erfgoedteam van de gemeente in gesprek om zo mogelijk hun steun voor onze visie te krijgen. Mogelijk betrekken we daar ook nog andere erfgoedorganisaties bij. De definitieve versie bieden we aan aan de onlangs geïnstalleerde nieuwe wethouders en de burgemeester en aan de gemeenteraad.
In deze notitie maken we een onderscheid tussen functie, locatie en samenwerkingsverband van het Erfgoedhuis en schetsen we de door ons gewenste situatie. Ons ideaal is een regionaal kennis- en informatiecentrum voor erfgoed. We werken uit welke taken daar bij horen, wat wij als voorwaarden zien en wat de rol van vrijwilligers kan zijn.
We beseffen heel goed dat een dergelijk centum niet een-twee-drie te realiseren is. We vragen wel om een duidelijk keuze voor de toekomst van het Erfgoedhuis en een stappenplan hoe daar te komen. Wie de discussienota al wil lezen en wil meedenken kan de nota opvragen bij de secretaris.

De Algemene Verordening Persoonsgegevens
Veel paniek rond privacy
Het kan bijna niemand zijn ontgaan dat er iets is veranderd in de wijze waarop bedrijven, stichtingen en verenigingen om mogen gaan met **persoonsgegevens** van burgers. Dit wordt allemaal geregeld in een nieuwe Europese wetgeving die 25 mei van kracht werd. Het gebruik van persoonsgegevens was al aan regels gebonden (AWN had daarom al een privacyverklaring). De nieuwe wet is strenger en legt hogere sancties op, De Nederlandse privacywaakhond: Autoriteit Persoonsgegevens mag handhaven. Dat verklaart de stortvloed van privacy- en toestemmingsverklaringen, die menig emailbox vol deed lopen.

Even een hele korte uitleg
Iedere burger heeft persoonsgegevens, zoals naam, adres, telefoonnummer, emailadres, BSN-nummer, maar ook foto's en video-opnames. Hij/zij kan deze gegevens verstrekken aan bijvoorbeeld een vereniging, maar heeft wel rechten, zoals het recht op inzage in wat van hem of haar beheerd wordt, het recht te weten wat met zijn of haar gegevens wordt gedaan, hoe de gegevens worden beschermd, het recht op vernietiging van bepaalde gegevens, et cetera. Hiervoor moeten verenigingen, zoals AWN en AVKP flink wat zaken regelen. Een ervan is de **privacyverklaring**. Dat is een document waarin wordt uitgelegd welke gegevens we beheren en waarom, welke bewaartermijn we hanteren en of we gegevens doorgeven naar andere organisaties, zoals een webhost die onze website beheert (een **verwerker** genoemd).

Een bijzondere situatie
De situatie van AWN en AVKP is een bijzonder geval. Strikt genomen heeft AVKP geen leden en dus ook geen ledenadministratie. Ieder AWN-lid heeft zich ooit aangemeld bij de landelijke AWN. Zij beheert de ledenadministratie en verstrekt die gegevens aan AVKP om het lidmaatschap inhoud te kunnen geven. AVKP **verwerkt** deze gegevens voor AWN. Een aantal afdelingen, waardonder AVKP heeft een eigen vereniging opgericht, is een rechtspersoon en valt onder de nieuwe wetgeving.

Wat de AVKP wel gaat doen
AVKP beheert ook persoonsgegevens die AWN leden of andere contacten rechtstreeks hebben verstrekt. Denk aan namen en adresgegevens van onze regio-coördinatoren, contacten met andere vrijwilligers en professionele organisatie, maar ook aan foto's voor op de website en in de Nieuwsbrief. Voor deze gegevens heeft de AVKP de uitdrukkelijke toestemming van de betrokkenen nodig. Binnenkort vragen wij middels een **toestemmingsverklaring** om toestemming door jullie aan te geven soorten gegevens we mogen gebruiken.

De Nieuwsbrief
Nu we het toch hebben over de Nieuwsbrief. Het is geen toestemming nodig om jullie emailadressen te gebruiken voor het toesturen van informatie, zolang daar geen commerciële boodschappen in staan. Dit hoort bij het lidmaatschap. Wie de Nieuwsbrief niet wil ontvangen kan dat natuurlijk altijd te kennen geven, waarop we de verzendlijst zullen aanpassen. De wet is trouwens wel van toepassing op de inhoud van de Nieuwsbrief.
Dit gaat allemaal vrij ver voor vrijwilligersorganisaties, maar we willen als bestuur van AVKP onze zaakjes toch netjes op orde hebben en daarvoor vragen wij jullie medewerking.